

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ

Επιτήρηση της μικροβιακής αντοχής στα αντιβιοτικά στην Ευρώπη 2011

Τα αποτελέσματα βασίζονται στα στοιχεία για τη μικροβιακή αντοχή στα αντιβιοτικά που υπέβαλαν 29 χώρες της ΕΕ/ΕΟΧ το 2012 (τα στοιχεία αφορούν το 2011) και στην ανάλυση των τάσεων που καταδεικνύουν τα στοιχεία που υποβλήθηκαν κατά την περίοδο 2008-2011.

Από τα αποτελέσματα προκύπτει μια γενική πανευρωπαϊκή αύξηση της αντοχής των αρνητικών κατά Gram παθογόνων υπό επιτήρηση (*Escherichia coli*, *Klebsiella pneumoniae* και *Pseudomonas aeruginosa*) ενώ η αντοχή των θετικών κατά Gram παθογόνων (*Streptococcus pneumoniae*, *Staphylococcus aureus*, *Enterococcus faecium* και *Enterococcus faecalis*) φαίνεται να σταθεροποιείται ή ακόμη και να μειώνεται σε ορισμένες χώρες. Όσον αφορά τους περισσότερους συνδυασμούς παθογόνων-αντιμικροβιακών ουσιών, είναι εμφανές ότι υφίστανται μεγάλες διακυμάνσεις μεταξύ των χωρών.

Το 2011, η πιο ανησυχητική ένδειξη αυξανόμενης μικροβιακής αντοχής προέρχεται από στοιχεία για τη συνδυασμένη αντοχή (αντοχή σε κεφαλοσπορίνες τρίτης γενιάς, φθοριοκινολόνες και αμινογλυκοσιδικά) του *E. coli* και του *K. Pneumoniae*. Πάνω από το ένα τρίτο των χωρών που υποβάλλουν στοιχεία ανέφεραν τάσεις σημαντικής αύξησης της συνδυασμένης αντοχής των δύο αυτών παθογόνων.

Το υψηλό και ολοένα αυξανόμενο ποσοστό της συνδυασμένης αντοχής που παρατηρείται για το *K. pneumoniae* συνεπάγεται ότι για ορισμένους ασθενείς που πάσχουν από απειλητικές για τη ζωή ασθένειες οι διαθέσιμες θεραπευτικές εναλλακτικές λύσεις είναι ελάχιστες, π.χ. θεραπείες με καρβαπενέμες. Ωστόσο, από το 2010 η αντοχή στις καρβαπενέμες έχει αυξηθεί σε ορισμένες χώρες, επιτείνοντας το πρόβλημα. Η συνδυασμένη αντοχή του *P. Aeruginosa* είναι επίσης γνωστή· το 15% των στελεχών που απομονώθηκαν αποδείχθηκαν ανθεκτικά σε τουλάχιστον τρεις κατηγορίες αντιμικροβιακών υπό επιτήρηση. Η φαινομενικά ανεξέλεγκτη αύξηση της αντοχής των σοβαρότερων κατά Gram παθογόνων δεν μπορεί παρά να οδηγήσει στην απώλεια θεραπευτικών λύσεων.

Συγχρόνως, άλλες αναφερθείσες τάσεις σχετικά με τη μικροβιακή αύξηση στα αντιβιοτικά αποδεικνύουν ότι οι εθνικές προσπάθειες ελέγχου των λοιμώξεων και περιορισμού της αντοχής είναι αποτελεσματικές, όπως καταδεικνύει η τάση για το ανθεκτικό στη μεθικιλίνη *Staphylococcus aureus* (MRSA), τα ανθεκτικά στα αντιμικροβιακά *S. pneumoniae* και τους ανθεκτικούς στα αντιμικροβιακά εντεροκόκκους, για τα οποία η κατάσταση σε ορισμένες χώρες φαίνεται ότι είναι εν γένει σταθερή ή ακόμη και ενθαρρυντική. Όσον αφορά το ανθεκτικό στη μεθικιλίνη *Staphylococcus aureus*, οι προαναφερόμενες παρατηρήσεις συνάδουν με τις εκθέσεις των εθνικών προγραμμάτων επιτήρησης ορισμένων κρατών μελών καθώς και με πρόσφατες μελέτες σχετικά με τα αποτελέσματα των προσπαθειών ελέγχου των λοιμώξεων. Παρατηρούνται σημαντικές διαφορές μεταξύ των χωρών όσον αφορά το *S. pneumoniae*, αλλά η μη ευαισθησία του στα συνηθέστερα αντιμικροβιακά παραμένει σε σχετικά σταθερά επίπεδα τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη. Η τάση αυτή επιβεβαιώνεται από τα δεδομένα του 2011.

Τα υψηλά επίπεδα αντοχής του *E. faecalis* στα αμινογλυκοσιδικά φαίνεται να σταθεροποιούνται στην Ευρώπη ενώ πολλές χώρες που είχαν στο παρελθόν αναφέρει σχετικά υψηλά επίπεδα αντοχής παρουσιάζουν φθίνουσες τάσεις. Ομοίως, η αντοχή του *E. faecium* στη βανκομυκίνη είναι σταθερή ή μειώνεται.

Όσον αφορά αρκετούς συνδυασμούς αντιμικροβιακών ουσιών και παθογόνων οργανισμών, π.χ. την αντοχή των *E. coli*, *K. pneumoniae*, *P. aeruginosa* στις φθοριοκινολόνες και το ανθεκτικό στη μεθικιλίνη *Staphylococcus aureus*, παρατηρείται στην Ευρώπη εμφανής διαφορά μεταξύ των χωρών του βορρά και του νότου. Σε γενικές γραμμές, οι βορειοευρωπαϊκές χώρες αναφέρουν χαμηλότερα ποσοστά αντοχής ενώ οι νότιες χώρες υψηλότερα. Οι γεωγραφικές αυτές διαφορές πιθανώς να οφείλονται στην ύπαρξη διαφορετικών πρακτικών ελέγχου των λοιμώξεων και στη διαφορετική χρήση των αντιμικροβιακών. Η συνετή χρήση των αντιμικροβιακών και τα ολοκληρωμένα μέτρα ελέγχου των λοιμώξεων πρέπει να αποτελέσουν τους ακρογωνιαίους λίθους για την αποτελεσματική υλοποίηση των μέτρων πρόληψης και ελέγχου που στοχεύουν να περιορίσουν την επιλογή και τη μετάδοση ανθεκτικών στα αντιμικροβιακά βακτηρίων.